

Metodický pokyn č. 2/2021

kterým se upravují pravidla pro:

- **zakládání a údržbu ovocných sadů**
- **vegetační pokryv sadů**
- **meziřadí vinic**
- **krajinné prvky v režimu ekologického zemědělství**

Č.j.: MZE-42691/2021-18132

Právní úprava:

- Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2018/848 ze dne 30. května 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007 (dále jen „nařízení (EU) 2018/848“)
- Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ekologickém zemědělství“).

Upozornění:

Tento metodický pokyn je určen pro ekologické sady, které nejsou zařazeny v dotačním opatření Ekologické zemědělství v rámci Programu rozvoje venkova. V opačném případě se pěstitel řídí podmínkami příslušného dotačního opatření. (V době vydání tohoto metodického pokynu se jedná o nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství.)

1. Pravidla zakládání a údržby trvalých kultur vycházející z legislativy:

1.1 Nařízení (EU) 2018/848

Kromě obecných zásad ekologické produkce uvedených v článku 5 je při zakládání a údržbě trvalých kultur je třeba dbát zejména některé zvláštní zásady vztahující se na zemědělskou činnost a akvakulturu uvedených v článku 6:

a) zachování a zlepšování živé složky půdy a přirozené úrodnosti půdy, stability půdy, schopnosti půdy zadržovat vodu a její biologické rozmanitosti, čímž se předchází a bojuje proti ztrátě organických látek v půdě, zhutnění a erozi půdy, a vyživování rostlin zejména prostřednictvím půdního ekosystému.

b) omezení využívání neobnovitelných zdrojů a vnějších vstupů na minimum.

c) recyklace odpadů a vedlejší produkty rostlinného a živočišného původu jako vstupy do rostlinné a živočišné výroby.

d) péče o zdraví rostlin pomocí preventivních opatření, jako je zejména výběr vhodných druhů, odrůd nebo heterogenního materiálu odolných vůči škodlivým organismům a chorobám, vhodné střídání plodin, mechanické a fyzikální metody a ochrana přirozených nepřátel škodlivých organismů.

e) využívání osiv a živočichů vykazujících vysoký stupeň genetické rozmanitosti, odolnosti vůči chorobám a nákazám a dlouhověkosti.

f) při volbě rostlinných odrůd, s ohledem na charakteristické rysy zvláštních systémů ekologické produkce, zaměření na agronomickou výkonnost, odolnost vůči chorobám, přizpůsobení se různým místním půdním a klimatickým podmínkám a respektování přirozených hranic křížení.

g) využívání ekologického rozmnožovacího materiálu rostlin, jako je rozmnožovací materiál rostlin pro ekologický heterogenní materiál a rozmnožovací materiál rostlin ekologických odrůd vhodných pro ekologickou produkci;

Pravidla rostlinné produkce jsou dále detailněji rozvedena v příloze II nařízení (EU) 2018/848 kde se mimo jiné uvádí:

Bod 1.8.1. - Pro produkci rostlin a rostlinných produktů jiných než rozmnožovacího materiálu rostlin se používá pouze ekologický rozmnožovací materiál rostlin.

Bod 1.8.2. - Pro získání ekologického rozmnožovacího materiálu rostlin, který má být použit k produkci produktů jiných než rozmnožovacího materiálu rostlin, musí být matečná rostlina a případně další rostliny určené pro produkci rozmnožovacího materiálu rostlin pěstovány v souladu s tímto nařízením po dobu alespoň jedné generace, nebo v případě víceletých plodin po dobu alespoň jedné generace během dvou vegetačních období.

Bod 1.8.3. - Hospodářské subjekty při výběru ekologického rozmnožovacího materiálu rostlin upřednostní ekologický rozmnožovací materiál rostlin vhodný pro ekologické zemědělství.

Bod 1.10.1. Prevence škod způsobených škodlivými organismy a plevely je založena především na ochraně prostřednictvím: přirozených nepřátel, volby druhů, odrůd a heterogenního materiálu, střídání plodin, pěstitelských technik, jako je biofumigace, mechanických a fyzikálních metod, a termických procesů, jako je solarizace a v případě chráněných plodin mělké propařování půdy (maximálně do hloubky 10 cm).

Bod 1.10.2. Pokud rostliny nemohou být před škodlivými organismy náležitě chráněny pomocí opatření stanovených v bodě 1.10.1 nebo je zjištěno ohrožení plodiny, lze použít pouze produkty a látky povolené pro použití v ekologické produkci podle článků 9 a 24, a to pouze v nezbytné míře. Hospodářské subjekty vedou záznamy dokládající nutnost použít takové produkty.

Bod 1.10.3. V souvislosti s produkty a látkami používanými v pastích nebo jiných než feromonových rozprašovačích musí pasti nebo rozprašovače bránit uvolnění produktů a látek do životního prostředí a jejich kontaktu s pěstovanými plodinami. Všechny pasti včetně feromonových musí být po použití sebrány a bezpečně zlikvidovány.

1.2 Zákon o ekologickém zemědělství

Nepoužití přednostně preventivních, mechanických a fyzikálních postupů k ochraně před škůdci, chorobami a plevely a porušení dalších podobných ustanovení evropské legislativy ekologického zemědělství je dle § 33a písm. o) zákona o ekologickém zemědělství chápáno jako přestupek.

Nezbytná preventivní opatření při údržbě ekologických sadů:

- Povinné obhospodařování mezi/pod stromy: v sadech je zajištěno souvislého vegetačního pokryvu. Minimálně 1x ročně však musí být provedena mechanická údržba ve formě posečení a odklizení biomasy anebo mulče a ponechání biomasy na stanovišti anebo pastvou hospodářských zvířat a to i pod korunami stromů. Termín pro provedení některé z těchto operací je nejpozději do 15. 8. příslušného kalendářního roku. V případě seče se odklídí biomasa do 31. 8. příslušného kalendářního roku.
- Odchylně od prvního odstavce může být souvislý vegetační pokryv přerušen pro nedostatek vláhy, z důvodu zapravení organické hmoty nebo regulace plevelů nebo pokud je to v souladu s jinou pěstitelskou technologií v sadu.
- Odchylně od prvního odstavce, tam kde to technologie pěstování dovoluje, je možné meziřadí obhospodařovat jako ornou půdu v pásech. Agrotechnologická opatření k obhospodařování orné půdy v meziřadí stromů a šíře pásu orné půdy musí být taková, aby nedocházelo k poškozování kořenového systému stromů a škodám na kmenech. Na této orné půdě je možné pěstovat polní plodiny či zeleninu. Veškeré obhospodařování a pěstování musí být v souladu s platnou legislativou v oblasti ekologického zemědělství. Produkci je možné certifikovat a uvádět na trh jako produkt ekologického zemědělství.
- Povinná údržba stromů v sadu, spočívající v udržovacím řezu, odstranění podrůstající podnože (v sadu nesmí být výmladky/odnože starší 1 roku), v případě dodatečné výsadby individuální ochrana stromků proti okusu a zajištění opory.
- Povinné sklizení produkce pro přímý konzum, zpracování nebo zkrmení, úroda ze sadu musí být odstraněna, nebo zmulčována a zapravena vhodným způsobem do půdy.

Nezbytná preventivní opatření při zakládání ekologických sadů:

- musí být zohledněna vhodnost stanoviště s ohledem na typ a druh výsadby (nevhodné klimatické podmínky, půdní podmínky, zamokření);
- musí být prováděna základní preventivní opatření (rozčlenění do menších bloků, obklopení doprovodnými dřevinami a bylinnou vegetací);
- zajištění ochrany stromů proti okusu a vytloukání;
- zajištění opory stromů při výsadbě (kůl, pomocná konstrukce apod.).

2. Meziřadí vinic

Ekologická vinice přispívá výrazně k tvorbě biodiverzity, a to především, je-li v interakci s přílehlou chráněnou krajinnou oblastí nebo přírodní rezervací.¹

Ministerstvo zemědělství považuje osevní materiál získaný z nejbližší přírodní rezervace posečením druhově rozmanitých luk a navezený do meziřadí sadu nebo vinice s účelem

¹ Jako příklad lze uvést s vysokou korelací prokázané interakce biovinic na jižní Moravě s CHKO Pálava a CHKO Bílé Karpaty. Poslední výzkum, který provedla firma Biocont Laboratory, prokázal, že tato pozitivní interakce se projevuje zejména, pokud biovinář v meziřadí vinice pěstuje stejné travní a bylinné druhy, které se vyskytují v přílehlé chráněné oblasti nebo rezervaci. Jako nejlepší praxe se pak ukazuje stav, kdy biovinář uzavře dohodu o odvozu posečené louky z oblasti, a toto seno rozveze po meziřadí vinohradu, kde se přirozeně vysemeňují. Ministerstvo zemědělství hodlá tuto pozitivní interakci podpořit s cílem zlepšování biodiverzity v oblasti, zejména ve vztahu k migraci motýlů a dalšího hmyzu.

založení meziřadí stejné druhové skladby, za materiál, který je v souladu s nařízením (EU) 2018/848, přílohou II, bodem 2.2 stanovujícím pravidla týkající se sběru volně rostoucích rostlin a tedy za rovnocenný ekologicky vypěstovanému.

Biovinař nebo biosadař kontrole prokáže, odkud seno svezl (např. potvrzení místního pracovníka CHKO nebo rezervace). Seno musí pocházet z vinohradu nejbližší rezervace nebo CHKO.

U ostatních osiv v biovinici se biovinař nadále řídí požadavky platné legislativy v oblasti ekologického zemědělství.

3. Krajinné prvky v režimu ekologického zemědělství

Při osevu plochy krajinných prvků (obnova porostu) musí ekologický zemědělec použít ekologická travní nebo bylinná osiva a osivové směsi, a to i za předpokladu, že případná produkce z daného krajinného prvku nebude sklízena nebo jinak využívána, neboť se i u krajinných prvků jedná o pozemek, který je součástí ekofarmy.

4. Závěrečná ustanovení

4.1. Metodický pokyn č. 10/2016 se zrušuje k 31. 12. 2021.

4.2. Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2022.

V Praze dne:

Ing. Petr Jílek
ředitel odboru environmentálního
a ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství